

Pers en Voorlichting

Hof van Justitie van de Europese Unie

PERSCOMMUNIQUÉ nr. 123/16

Luxemburg, 10 november 2016

Arrest in zaak C-174/15

Vereniging Openbare Bibliotheken / Stichting Leenrecht

De uitlening van een e-book kan onder bepaalde omstandigheden worden gelijkgesteld aan de uitlening van een traditioneel boek

In een dergelijke situatie is de uitzondering voor openbare uitlening, die met name voorziet in een billijke vergoeding voor de auteurs, van toepassing

In Nederland valt de uitlening van e-books door openbare bibliotheken niet onder de voor traditionele boeken geldende regeling voor openbare uitlening. Momenteel stellen de openbare bibliotheken e-books via het internet ter beschikking van het publiek op basis van licentieovereenkomsten met de rechthebbenden.

De Vereniging Openbare Bibliotheken, een vereniging die de belangen van alle openbare bibliotheken in Nederland behartigt („VOB”), is van mening dat de regeling voor traditionele boeken eveneens van toepassing moet zijn op digitale uitlening. In dat kader heeft zij de Stichting Leenrecht, een stichting belast met de inning van de aan auteurs verschuldigde vergoedingen, gedagvaard teneinde een hiertoe strekkende verklaring voor recht te krijgen. De vordering van de VOB betreft uitleningen volgens het model „one copy, one user”, te weten de uitlening van een digitale kopie van een boek waarbij deze kopie op de server van een openbare bibliotheek wordt geplaatst en het mogelijk wordt gemaakt dat een gebruiker die kopie door middel van downloaden op zijn eigen computer reproduceert, zodanig dat tijdens de uitleenperiode slechts één kopie kan worden gedownload en de door deze gebruiker gedownloade kopie na afloop van die periode door hem niet meer kan worden gebruikt.

De rechtbank Den Haag, waarbij het geschil aanhangig is, is van oordeel dat het antwoord op de verzoeken van de VOB afhangt van de uitlegging van bepalingen van het Unierecht, en heeft prejudiciële vragen aan het Hof van Justitie voorgelegd. In een richtlijn van de Unie uit 2006 betreffende onder meer het verhuurrecht en het uitleenrecht voor boeken is namelijk bepaald dat het uitsluitende recht om die verhuur en uitlening toe te staan of te verbieden toekomt aan de auteur van het werk. De lidstaten kunnen ten aanzien van openbare uitlening echter afwijken van dat uitsluitende recht mits ten minste de auteurs een billijke vergoeding krijgen voor deze uitlening.¹ De vraag rijst dus of deze afwijking ook van toepassing is op de uitlening van e-books volgens het model „one copy, one user”.

In zijn arrest van vandaag stelt het Hof om te beginnen vast dat er geen dwingende reden bestaat om de uitlening van digitale kopieën en onstoffelijke voorwerpen hoe dan ook uit te sluiten van de werkingssfeer van de richtlijn. Deze vaststelling vindt steun in de door de richtlijn nagestreefde doelstelling, te weten dat het auteursrecht wordt aangepast aan de nieuwe economische ontwikkelingen. Het zou voorts indruisen tegen het algemene beginsel van een hoog beschermingsniveau voor auteurs wanneer digitale uitlening volledig zou worden uitgesloten van de werkingssfeer van de richtlijn.

Vervolgens gaat het Hof na of de openbare uitlening van een digitale kopie van een boek volgens het model „one copy, one user”, onder artikel 6, lid 1, van de richtlijn kan vallen.

¹ Richtlijn 2006/115/EG van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2006 betreffende het verhuurrecht, het uitleenrecht en bepaalde naburige rechten op het gebied van intellectuele eigendom (PB L 376. blz. 28).

In dat verband constateert het Hof dat, gezien het belang van de openbare uitlening van digitale boeken en om zowel de nuttige werking van de in artikel 6, lid 1, van de richtlijn vervatte afwijking ten behoeve van openbare uitlening als de bijdrage van deze uitzondering aan de bevordering van culturele activiteiten te beschermen, niet kan worden uitgesloten dat dit artikel ook van toepassing is in gevallen waarin de door een voor het publiek toegankelijke bibliotheek verrichte handeling, met name uit het oogpunt van de in artikel 2, lid 1, onder b), van die richtlijn vervatte voorwaarden, kenmerken vertoont die in wezen vergelijkbaar zijn met die van de uitlening van gedrukte werken. Dit is het geval bij de uitlening van een digitale kopie van een boek volgens het model „one copy, one user”.

Het Hof oordeelt dus dat het begrip „uitlening” in de zin van de richtlijn mede een dergelijke uitlening omvat.

Het Hof merkt verder op dat het de lidstaten vrijstaat om bovenop hetgeen uitdrukkelijk in de richtlijn is geregeld te voorzien in aanvullende voorwaarden ter verbetering van de bescherming van de rechten van auteurs. In dit geval vereist de Nederlandse wetgeving dat de door de openbare bibliotheek ter beschikking gestelde digitale kopie van een boek in het verkeer is gebracht door een eerste verkoop of andere eigendomsovergang van die kopie in de Unie door de houder van het distributierecht of met zijn toestemming. Volgens het Hof moet worden geoordeeld dat een dergelijke aanvullende voorwaarde verenigbaar is met de richtlijn.

Wat betreft het geval waarin een digitale kopie van een boek uit illegale bron is verkregen, herinnert het Hof eraan dat een van de doelstellingen van de richtlijn erin bestaat piraterij te bestrijden, en wijst het Hof erop dat het toestaan van de uitlening van een dergelijke kopie een ongerechtvaardigd nadeel zou kunnen opleveren voor de houders van het auteursrecht. De uitzondering voor openbare uitlening is dan ook niet van toepassing op de terbeschikkingstelling van een digitale kopie van een boek door een openbare bibliotheek ingeval die kopie uit illegale bron is verkregen.

NOTA BENE: De prejudiciële verwijzing biedt de rechterlijke instanties van de lidstaten de mogelijkheid, in het kader van een bij hen aanhangig geding aan het Hof vragen te stellen over de uitlegging van het recht van de Unie of over de geldigheid van een handeling van de Unie. Het Hof beslecht het nationale geding niet. De nationale rechterlijke instantie dient het geding af te doen overeenkomstig de beslissing van het Hof. Deze beslissing bindt op dezelfde wijze de andere nationale rechterlijke instanties die kennis dienen te nemen van een soortgelijk probleem.

Voor de media bestemd niet-officieel stuk, dat het Hof van Justitie niet bindt.

De [volledige tekst](#) van het arrest is op de dag van de uitspraak te vinden op de website CURIA.

Contactpersoon voor de pers: Stefaan Van der Jeught ☎ (+352) 4303 2170